

територіальної організації влади в Україні [3], а саме: забезпечення доступності та якості публічних послуг; досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади; визначення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з метою забезпечення доступності та належної якості публічних послуг, що надаються такими органами; створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень.

В результаті реформування місцевого самоврядування в Україні, працює повноцінне місцеве самоврядування, яке, як показує досвід європейських держав, є передумовою успішного розвитку держави в цілому [4].

Список використаних джерел

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування // Місцеве та регіональне самоврядування України – № 1- 2 (6- 7). – К., 1994. – С. 65- 69.
2. Місцеве самоврядування – основа сталого розвитку України: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 16 травня 2014 р.): у 2 т. / за наук. Ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, С. В. Загороднюка. – К.: НАДУ, 2014. – Т.1. – 244 с.
3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. // Уряд. кур'єр. – 2014. – № 67. – 11 квіт.
4. Головка О. Володимир Гройсман: «Рецепт успішної країни – міцні громади, сильні території» / О. Головка // Уряд. кур'єр. – 2014. – № 70. – 16 квіт.

СОН С. С.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри конституційного права

ЛЮСТРАЦІЯ ТА ВІДСТАВКА ЯК СПОСОБИ ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПОСАДОВОЇ ОСОБИ: ПОРІВНЯЛЬНО- ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Припинення повноважень — це повне відсторонення особи від виконання посадових обов'язків. В той же час, дострокове припинення повноважень можна визначити як припинення повноважень особи (органу) за її волевиявленням або рішенням уповноважених на це осіб, до закінчення максимального терміну можливості її знаходження на цій посаді. При цьому, поряд з традиційними способами припинення

повноважень, до яких відноситься і відставка, наразі в Україні використовується також особлива форма яка в світі відома як люстрація. Означене актуалізує порівняння інститутів люстрації та відставки.

У конституційно-правовій науці є певні розбіжності щодо визначення природи відставки, а саме щодо її добровільності або примусовості. О. І. Сушинський залежно від напрямку волевиявлення вирізняє такі види відставки:

- «відставка від» — це вимушена відставка (здійснюють інституції, яким владні повноваження делеговані, насамперед, президент, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи), яка за природою є легітимною (законною) та імперативною;

- «відставка до» — це самовідставка, яка за своєю природою є іманентною (юснатуралістичною) і, як правило, дискреційною (диспозитивною) [1, с. 345].

О. В. Олькіна зазначає, що слід розрізняти терміни «дострокове припинення повноважень» та «відставка», які співвідносяться між собою як ціле і частина та надає наступне визначення відставки: «відставка це право державного органу або посадової особи добровільно достроково припинити здійснювати свою діяльність, що має наслідком втрату повноважень суб'єктами відставки. Дане визначення може забезпечити, з одного боку, єдність всього міжгалузевого різноманіття відставки, а з іншого боку, воно враховує особливості відставки різних посадових осіб, а також її галузеве регулювання» [1, с. 74].

Відставка є конституційним інститутом, використання якого має наслідком припинення повноважень Президента України та Прем'єр-міністра України, що в свою чергу спричиняє відставку всього складу Кабінету Міністрів України.

Стосовно люстрації варто відмітити, що відповідно до ст.1 Закону України «Про очищення влади» очищення влади (люстрація) — це встановлена цим Законом або рішенням суду заборона окремим фізичним особам обіймати певні посади (перебувати на службі)(крім виборних посад) в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Очищення влади (люстрація) здійснюється з метою недопущення до участі в управлінні державними справами осіб, які своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на узурпацію влади Президентом України Віктором Януковичем, підірив основ національної безпеки і оборони України або протиправне порушення прав і свобод людини, і ґрунтується на принципах: верховенства права та законності; відкритості, прозорості та публічності; презумпції невинуватості; індивідуальної відповідальності; гарантування права на захист. Цей Закон також передбачає строки позбавлення права обіймати посади певними категоріями осіб, визначеними у ст.2 Закону України «Про очищення влади», а саме 10 та 5 років [3].

Термін «люстрація» — *lustratio, piacula, piamentia, caerimoniae* — ще за часів афінської демократії (V століття до нашої ери) почав застосовуватися у сучасному розумінні, тобто позбавлення влади з метою подолання важких негативних наслідків попередніх політичних режимів авторитарного спрямування [4, с. 13].

Сучасні правознавці під люстрацією розуміють «усунення індивідів від політичного життя або юридичне покарання за минулі дії під час попереднього режиму» [5]. Виходячи з цього підходу люстрація містить дві ключові складові або, як справедливо стверджує професор С. Карштедт, «два типи публічного провадження»: кримінальне переслідування представників еліти та посадових осіб органів влади, що становили вище керівництво у системі державного управління минулого режиму та процедури масових розслідувань щодо тих, хто добровільно співпрацював із минулим режимом, членів партії або службовців державних організацій (наприклад поліції, служби безпеки) середнього та нижчого рангів у бюрократичній ієрархії [6, с. 16].

На підставі порівняння відставки та люстрації можна зробити такі висновки:

1. відставка і люстрація є різновидами дострокового припинення повноважень особи (органу), однак мають різну мету застосування;
2. відставка може бути як добровільною, так і примусовою та стосуватися не тільки конкретної особи, а й органу в цілому. Люстрація ж є припиненням повноважень конкретної посадової особи, що не залежить від її волевиявлення та з деяких позицій може розглядатися як форма індивідуальної конституційно-політичної відповідальності;
3. відставка має наслідком лише припинення повноважень посадової особи, а люстрація крім цього тягне за собою ще й обмеження реалізації права обіймати певні державні посади люстрованими особами протягом певного часу.

Список використаних джерел

1. Сушинський О. І. Контроль у сфері публічної влади: теорико-методологічні та організаційно-правові аспекти: Монографія./ О. І. Сушинський. – Л.: ЛРІДУУАДУ, 2002. – 486 с.
2. Олькіна О. В. Відставка посадовця: поняття та правова природа / О. В. Олькіна // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України : зб. наук. статей. – Івано-Франківськ : Юридичний інститут Прикарпатського національного університету, 2010. – Вип. 22. – С. 69- 75.
3. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 44. – Ст.2041.
4. Elster J. Coming to Terms with the Past. A Framework for the Study of Justice in the Transition to Democracy // Archives Europeennes de Sociologie. – № 39. – 1998. – P.13.

5. Goble P. Analysis from Washington – Toward Collective Innocence?, Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL) Report, May 1996, on-line: <http://www.rferl.org>.
6. Karstedt S. Coming to Terms with the Past in Germany after 1945 and 1989: Public Judgements on Procedures and Justice // Law and Policy. – № 20. – 1998. – P. 16.

ПАНАСЮК В. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права

**МОЛОДІЖНІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ІНСТИТУТИ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА СУБ'ЄКТИ
РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ**

Зростання ролі громадянського суспільства є проявом загальної закономірності формування та розвитку демократичної та правової державності в Україні, оскільки саме воно виступає її своєрідним фундаментом. Громадянське суспільство та держава — це два діалектично пов'язаних явища, ефективна взаємодія яких є запорукою прогресивного розвитку будь-якої суспільної системи.

Терміни «громадянське суспільство» та «інститути громадянського суспільства» належать до найбільш дискусійних. Відсутність єдиного поняття пов'язана зі складністю самого явища, а також тим, що громадянське суспільство, як і будь-яка складна соціальна система знаходиться в постійному русі, тому необхідно визнати неможливість вироблення єдиного статичного поняття «громадянське суспільство». В українській науці громадянське суспільство ставало предметом дослідження частіше не в контексті конституційного права, а в контексті політології, соціології, філософії, історії та права, хоча, як справедливо зазначає О. Лотюк, «фундаментом побудови громадянського суспільства є конституційна норма» [лотюк, с. 12].

На конституційному рівні відсутнє визначення поняття як «громадянське суспільство» так і «інститут громадянського суспільства», проте саме норми Конституції України в першому та другому розділі визначають правову основу формування та функціонування основних структурних елементів громадянського суспільства — інститутів громадянського суспільства.

Частково унормування системи інститутів громадянського суспільства здійснено на підзаконному рівні, а саме в Порядку «Про сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів № 976 від 5 листопада 2008 року [постанов] визначається, що під інститутами